

א. פירוש לפירושו, שכשהוא ברשות הרבים, אם הוא מגולה, פעמים שיעלה בקרקעית העוקה טיט ורפש וכיו"ב, ויתמעט גובהו מעשרה, ונמצא שהוא כרמלית, ואולי יפחת עוד פחות משלושה שהוא רשות הרבים, וכי זריק התם הרי הוא כשופך מרשות היחיד לרשות הרבים. אבל כשהוא מכוסה כולו מבחוץ ויעשו פיו ברה"י, לעולם דינו כרה"י, דהוי חורי רה"י, וכששופך - שופך מרה"י לרה"י (ריטב"א בפי' לפירושו של רש"י).

ב. ברש"י מבואר משום דהוי מקום פטור, ואינו ענין לחורי רשות היחיד. ועוד דא"כ למה במגולה לא הוי חרוי רשות היחיד. ואפשר דס"ל לרש"י דחורים המפולשים למטה מי' הוי כרה"ר, וא"כ מה בכך שפיו על העוקה מבפנים, הא פיו להוציא המים הוי ברשות הרבים - וכיון דלמטה מעשרה הוא, הוי רשות הרבים. ולכן פרש"י דהוא מקום פטור, דשיעור מקום פטור הוא חצי אמה על חצי אמה ברום ג' אמות, המחזיק סאתים. וכל זה כשהוא מכוסה, ולכן לא יגלה אותו (בית מאיר סי' שנו, וע"ע ביאור הלכה שם).

ויש אומרים: הטעם הוא משום חשדא ומראית העין, שלא יאמרו בית של פלוני מקלח מים בשבת. אבל כשהוא קמור, היינו שהוא מכוסה ד' אמות ברשות הרבים, כיון שהוא רחוק מן החצר - תו ליכא חשדא, שהרי אין זה ניכר יוצאין מחבירו (ריטב"א בשם תוספות שכ"כ רשב"ם, אמנם הקשה הריטב"א על זה דהא להדיא מבואר בגמ' מטעם דתיימי מיא. ולכן הסכים לפרש"י וביארו כדלעיל).

ויש אומרים: משום תקלה ברשות הרבים, לכך צריך לקמור, היינו לכסות שלא יכשלו בה (קרבן נתנאל אות ד, ע"ש).

להכניס למחשב כשיתוקן:

?? לגבי 'מצד שאני' - שערי ציון תוניס

פרק תשיעי

דף פט

'כל גגות' - סיכום הסוגיא (עד צא סוע"א).

ר' מאיר: כל גגות העיר רשות אחת בפני עצמן, וכל החצירות רשות אחת בפני עצמן, וכל הקרפיות רשות אחת בפני עצמן (שמותר לטלטל בכל רשות הנ"ל דרך פתחים שביניהם או דרך כותל שאינו רחב ד' טפחים).

ומודה לאסור - כשיש גג גבוה י' או נמוך י', גזירה משום תל ברה"ר (דהוה רה"י ואסור ליכתף עליו. ברשב"א וריטב"א ומאירי כתבו דהלכה כר' מאיר בגזירה זו, אך ברמב"ם וטוש"ע וכל האחרונים לא נזכר כן, ומשמע דלא פסקו כוותיה אף בזה).

ונחלקו בשיטתו בכגון שהגגין הם של אדם אחד:

ב - מותר לטלטל בכולן (כיון דניכרות המחיצות החיצונות, אמרינן גוד אסיק). אבל בין גג לחצר או קרפף אסור לטלטל אפילו כשהם של אדם אחד (גזירה משום תל ברה"ר, כדלעיל. כן משמע בתוספות, שכולם משום הגזירה הנ"ל. אבל ברש"י ובריטב"א משמע דרק לענין מגג לחצר הוא אסור מצד הגזירה, אך מגג לקרפף אסור גם בלא הגזירה, לפי שאין תשמישן שוה, דגג וחצר אין תשמישן תדיר משא"כ בקרפף. יד בנימין).

שולחן אר"ל - אין מטלטלין בהן אלא ד' אמות (כיון דהוו יותר מבית סאתים, והמחיצות עשויות למטן, ולמעלן אינו מוקף לדירה).

חכמים: כל גג וגג רשות בפני עצמו, וכן כל חצר וחצר (וזהו כשכל אחד מהם של אדם אחר. אבל בשל רבים, הגגין והחצרות רשות אחת, והקרפיות רשות אחת, ולכן מותר לטלטל מגג אפי' של יחיד לחצר של רבים, אבל לא מחצר לקרפף אפי' שניהם של אדם אחד, ובקרפיות עצמן מותר אפי' הן של שניים).

ונחלקו בשיטתם בכגון שאין המחיצות ניכרות:

כך - אין מטלטלין אלא בד' אמות (ואף אסור ב' אמות בגג זה וב' אמות בגג זה, ואפי' פחות מזה, דעצם ההוצאה מגג לגג אסור לרבנן דכל אחת רשות בפנ"ע. ונסתפקו אם ב' אמות בגג וב' אמות באכסדרה מותר כיון שאכסדרה אינה לדירה, או דלמא לא שניא. ואם תמצא לומר דבאכסדרה מותר, האם ב' אמות בגג וב' אמות בחורבה מותר כיון דג"כ אין גרים בה, או דלמא דעכ"פ ראויה לדירה. ונשאו בתיקו).

שמואל - מותר לטלטל בכולו (אבל כשהמחיצות ניכרות, לכו"ע מטלטלין בכולו, דאמרינן גוד אסיק).

עוד נחלקו בכגון שיש רק גג אחד בלבד אך הוא יותר מבית סאתיים :

כך - מותר לטלטל בכולו (כיון שהמחיצות החיצונות ניכרות, אמרינן גוד אסיק).

שמואל - אין מטלטלין בו אלא ד' אמות (כיון שהמחיצות עשויות למטן, ולמעלן אינו מוקף לדירה).

ר' שמעון: אחד גגות ואחד חצירות ואחד קרפפות ואחד מבואות ואחד אכסדראות ואחד מרפסות (גמ' להלן) ואחד גזוזטראות (שעה"צ סי' שעג ס"ק ד) ואחד בין פסי ביראות (גמ' לעיל כ ע"א), רשות אחת הן לכלים ששבתו בתוכן, ולא לכלים ששבתו בתוך הבית.

ונחלקו הראשונים אם מותר להוציא מחצר לקרפף של אדם אחד כלים ששבתו בבית (דעת רש"י לעיל כג סוע"ב, תוספות לעיל עו ע"ב, וכ"פ המג"א ריש סי' שעב - שאסור, והקשה על הרמב"ם פ"ג מהל' עירובין דמשמע שמוותר. אמנם הבית מאיר סי' שנח סעי' י דחה קושית המג"א, והביא ראייה מדברי הריטב"א ואף ביאר בסברא שמוותר. ובביאור הלכה ריש סי' שעב ד"ה או לגג סיכס המחלוקת: והעיקר דיש בזה פלוגתא בין הראשונים, דעת הרמב"ם וסמ"ג ורא"ה וריטב"א להקל היכי דשניהם של אדם אחד או עירבו וכו', ודעת רש"י ותוס' ורשב"א ורא"ש לאסור, וכן סתם הטוש"ע לעיל בס"י שנח סעי' י, וכמש"כ המג"א שם ס"ק יג, וכתב בבית מאיר דלכתחילה בודאי יש להחמיר בזה כפסק השו"ע, ובשעת הדחק נראה דיש לסמוך להקל. עכ"ל).

עוד נחלקו לענין כלים ששבתו בבית והוציאום לחצר (כגון דרך מלבוש, או ששכח והוציאן באיסור), יש מתירים לטלטלם בכל החצר (רש"י שבת קל ע"ב, משמעות תוס' להלן ע"ב ד"ה וכלים, תוס' רי"ד), ויש אוסרים לטלטלם אלא בתוך ד' אמות (רשב"א בעבוה"ק שער ג), ויש אוסרים לטלטלם לגמרי (הגרעק"א בתוספותיו ובדרוש וחידוש שבת שם ע"פ הריטב"א, אבן העזר ריש סי' שסו שכ"מ קצת מהרמב"ם ריש הל' עירובין הל' א-ה. וע"ע בית מאיר סי' שמט, ביאור הלכה ריש סי' שעב ד"ה שמא, ובמשנ"ב שם ס"ק טז, וחזון איש סי' מ [קד] ס"ק כא-כב, יד בנימין בכ"מ. ואם בשעת כניסת השבת היה לבוש בבגדים - אפי' היה בתוך הבית - אינו נקרא ששבתו בבית, ואם פשטם בשבת בחצר - מותר להוציאם לחצר אחרת [בית מאיר שם, ביאור הלכה שם ד"ה לחצר, ושכ"כ בספר תוספת (צ"ל תפארת) ירושלים].

הלכה כרבי שמעון (גמ' להלן צא ע"א, תוספות כאן), ונחלקו אמוראים בגמרא אם הוא דוקא כשלא עירבו בני החצרות כל אחת לעצמה (דאז לא שכיחי כלי הבתים בחצר, אבל עירבו - לא, דגזרינן דלמא אתי לאפוקי) או גם כשעירבו. ופסקו הפוסקים דגם כשעירבו (כ"פ כל הפוסקים חוץ מהעיסור [הל' מילה כ ע"ב] שפסק דרק כשלא עירבו), ולא גזרינן שמא יבואו להוציא מן הבתים, כיון דהוי גזירה לגזירה (לבוש ריש סי' שעב, משנ"ב שם ס"ק טו).

וכל מה שהתיר רבי שמעון בקרפף, היינו דוקא כשהוקף לדירה, או שלא הוקף לדירה אך אינו יותר מבית סאתיים, אבל אם לא הוקף לדירה והוא יותר מבית סאתיים - אין מטלטלין בו אלא ד' אמות, או ב' אמות מזה עד ב' אמות בזה (גמ' להלן צא ע"א, רש"י כאן, רמב"ם פ"ג מהל' עירובין הי"ח, סמ"ג הל' עירובין, טוש"ע ריש סי' שעב סעי' ב).

'כגון עמוד ברה"י...אסור ליכתף עליו, גזירה משום תל ברה"ר' - דוקא כשהעמוד עומד בחצר, אבל כשעומד בבית מקורה לא גזרו משום תל ברה"ר (משמעות רש"י, ריטב"א בשם הר"ר אושעיא האשכנזי, פסקי הרי"ד בשמו. דאל"כ איך מניחים בביהכ"נ חפץ על התיבה). וכן לא גזרו אלא בעמוד וכיו"ב, שאינו ראוי לתשמיש, אבל עלייה שבחצר לא גזרו (ריטב"א). וכן לא גזרו אלא בדבר קבוע, ולא בגיגית או מכתשת (גמרא). וכן בבור שברה"י לא גזרו (רשב"א, ריטב"א, מאירי בשם גדולי המפרשים).

אך נחלקו הראשונים אם הגזירה בעמוד היא גם כשהכל ברשות אדם אחד, או רק כשהוא ברשות של שני אנשים ולא עירבו (משמעות רש"י דאפי' הם של אדם אחד, וכ"כ הריטב"א בשם תוספות, וכן הכריע הגאון יעקב. אך הרשב"א ורבנו יהונתן והמאירי כתבו דוקא הם של שני אנשים ולא עירבו, אבל בשל אדם אחד לא גזרו, וכן בשל שני אנשים ועירבו).

'במחיצות הניכרות...במחיצות שאינן ניכרות' - פרש"י: מחיצות הניכרות, שאין הבתים מחוברין וכו'. מחיצות שאינן ניכרות, שהבתים מחוברים וכו'. ע"כ. משמע שאם הבתים מחוברים, אפי' שמחיצות הבית בולטות קצת על הגג, כיון שאין בהן י' טפחים - לא אמרינן גוד אסיק. אבל יש אומרים דאם המחיצות בולטות משהו למעלה, כבר חשיב מחיצות הניכרות ואמרינן גוד אסיק (ריטב"א).

רשיד"ה מאי לאו 'וקרפף אם יש יותר מבית סאתים...' - לכאורה אין כאן מקומו כלל, אלא לעיל בסוף ד"ה חצירות. וכן ראיתי בספר אחד שכתב שמצא כן בדפ"י (ולא זכור לי הספר). וביד בנימין כתב בסתם: והוא מילתא בפנ"ע ואינו קשור וכו'.

ומש"כ רש"י דחצרות רשות שותפות - חלק עליו התוס' ר"ד, דאע"פ שהחצר של יחיד והקרפף של יחיד אסור לטלטל מזה לזה. ובגאון יעקב כתב שהוא ט"ס ברש"י.

(ע"ב) 'רב יוסף...רב נחמן...אביי' - פרש"י דכל מימרות אלו אתיין אליבא דרבנן דס"ל כל אחת רשות לעצמה, בהני מועיל סילוק רשות דשאר גגין להתירו לגג זה, אבל לרבי שמעון דקיי"ל כוותיה אין מועיל כל הני. ולכן השמיטו הפוסקים הלכות אלו. אבל הרשב"א וריטב"א ומאירי כתבו דכל הני מימרות הן להלכה, דס"ל דקאי גם אליבא דרבי שמעון לענין כלים ששבתו בבתיים, ובהני גווני סליקו בני גג קטן רשותיהו לבני גג גדול ומותר להוציא אף כלים ששבתו בבתיים של גג גדול (נתיבות שבת פל"ב סעי' כב הע' סח).

'ועשה לפניך דקה' - ע"י יוסף דעת (חוברת קיב עמ' 29, על לעיל נט ע"ב) בדברי הראשונים במהות 'דקה'. והנה רש"י כאן (ד"ה בנה וד"ה דקה) כתב שעשה מחיצה לגגו ועשה דקה לצדי הבנין, פי' פתח פתוח. עכ"ד. ולעיל (שם) פרש"י רש"י דדקה היא מחיצה ארבע (וע"ע לעיל עה ע"א ברש"י ד"ה דקה). ושיטת רבנו חננאל והתוספות שתמיד 'דקה' הכוונה מחיצה, וגרסו 'הותרו לכל הגגות כולם', שאם עירבו שאר גגין זה עם זה והוא לא עירב עמהם והיה אוסר עליהם, וקאמר דאם עשה דקה פי' מחיצה סביב לגגו - הותרו כל הגגות, דגלי דעתיה דסליק נפשיה מהתם (וע"י תוספות רבנו פרץ, גאון יעקב וחזון איש סי' קד ס"ק יב, ובביאורים על חידושי המאירי סי' ח).

דף צ

'וכי מאחר אתאי ונצאי' - יש כמה פירושים בזה:

- א. וכי שמעתי את השאלה מאדם אחר ואני אומרה בשם עצמי כדי להקים מחלוקת ומריבה (רש"י).
- ב. אתה מאוחר ממני בזמן, פי' קטן יותר ממני, ובא ומקנטר אותי (חידושי המאירי בפ"א א).
- ג. וכי אני מאחר לבית המדרש, שאין אני אוחד בסוגיא ומדבר דרך קנטור (חידושי המאירי בפ"א ב).

'ספינה' - סיכום הסוגיא.

איירי בספינה יתירה מבית סאתיים (דהא לעיל מב ע"ב פסק שמואל להתיר בספינה היוצאת מחוץ לתחום להלך את כולה, וע"כ איירי התם באינה יתירה מבית סאתיים, ופה אפילו ביתירה מבית סאתיים, כיון דחשיב הוקפה לדירה).

ד. מותר לטלטל בכולה (שהרי יש מחיצות, ואמרינן גוד אסיק).

שמואל: אין מטלטלין בה אלא ד' אמות (המחיצות אינן אלא כדי להבריח מים, ולא חשיב הוקף לדירה, וכיון דהוה יותר מבית סאתים אסור לטלטל אלא ד' אמות. וע"י ריטב"א).

ושמואל בעצמו הודה דהלכה כרב. וכן פסקו הפוסקים.

ומודה רב שאם כפה את הספינה על פיה כדי לזפתה, שאין מטלטלין בה אלא ד' אמות (שבטלו מחיצותיה מתורת מוקפות לדירה, והוה כעמוד בעלמא, והוה יותר מבית סאתים שלא הוקף לדירה). ונחלקו המפרשים אי איירי גם לגבי טלטול בתוכה, או רק לגבי טלטול על גביה, אבל בתוכה מותר לעולם (הבית יוסף סי' שסב אות ד דייק מדברי רש"י דאם כפוח כדי לזפתה - גם הטלטול תחתיה נאסר, אך מדברי הרא"ש והטור משמע דהטלטול תחתיה מותר לעולם, ולא דברו אלא לענין טלטול על גבה. והרי"ף השמיט הא דמודה רב שאם כפאה על פיה אין מטלטלין בה אלא ד' אמות, ולא ידעתי למה. עכ"ד הבית יוסף. אבל הב"ח שם כתב דגם הרא"ש והטור מודים לרש"י, דהטלטול בתוכה דינו כעל גבה. ובמשנ"ב שם